



dr hab. Aldona Podolska-Meducka, prof. SGH
Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Warszawa, dn. 30 września 2024 r.

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgra Dariusza Piotra Kruka, przygotowanej na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie, pod kierunkiem naukowym dra hab. Krzysztofa Brońskiego, prof. UEK

1. Określenie trafności wyboru i oryginalności problemu badawczego podjętego w rozprawie.

Doktorant zajął się bardzo interesującą tematyką, koncentrującą się na kondycji gospodarczej Galicji i różnych czynnikach, które na nią wpływały. Swoją uwagę skupił na okresie autonomii galicyjskiej, kiedy w wyniku reformy ustrojowej Cesarstwa Austrii nadano Galicji prawa społeczno-polityczne. Ta, do tej pory, zwykła prowincja i od połowy XIX w. – kraj koronny, stała się obszarem z własnym namiestnikiem (i, na szczeblu centralnym, ministrem ds. Galicji), autonomicznymi instytucjami politycznymi i kulturalnymi oraz językiem polskim w administracji, sądownictwie i szkolnictwie. W niektórych obszarach pewną autonomię zyskał również język ukraiński. Wszystko to umożliwiło wzmożenie aktywności wokół rozwoju tego regionu i zdynamizowanie zmian, w tym także gospodarczych. Wyrazem tych ostatnich miała być industrializacja rolniczej Galicji. Na postępy w tym obszarze niewątpliwie wpływ miało otoczenie instytucjonalne, które tworzyło sprzyjający zmianom klimat oraz odpowiadało za różne formalne regulacje. Z tego punktu widzenia badane zagadnienie jest niezwykle ważne i niezbędne dla zrozumienia tempa i zakresu rozwoju gospodarczego Galicji w okresie autonomicznym.

Opracowania ogólne i bardziej szczegółowe dotyczące dziejów gospodarczych Galicji, również w okresie autonomii, mają już swoją historię. Szczególnie ważne było podjęcie systematycznych badań nad galicyjskimi XIX-wiecznymi statystykami gospodarczymi, co przyniosły lata 70. i 80. ubiegłego wieku. Cały czas jest jednak jeszcze dużo zagadnień, które wymagają zaangażowania badawczego. Rozprawa doktorska mgra Dariusza Piotra Kruka jest w pewnym sensie podsumowaniem stanu dotychczasowych badań nad gospodarką, a zwłaszcza przemysłem Galicji (szczególnie interesujący jest wątek charakterystycznego dla Galicji przemysłu drobnego) i zwróceniem uwagi na istniejące w nich luki.

2. Ocena poprawności i kompletności celów oraz hipotez badawczych.

Na s. 10 Wstępu Doktorant zamieścił stwierdzenie, które nazwał tezą: „Dotychczasowy dorobek badawczy historyków, w tym historyków gospodarczych, daje podstawy do postawienia tezy, iż realne i w miarę wyczerpujące opracowanie syntezy dziejów gospodarczych Galicji w dobie autonomii i weryfikacja stereotypowej opinii na temat nędzy galicyjskiej, wymusza podjęcie szczegółowych analiz nad rolą instytucji w rozwoju przemysłu tego rejonu.” Nasuwa się pytanie, czy to jest teza rozprawy doktorskiej? Trudno to jednak nazwać tezą. To raczej motywacja do podjęcia takiego, a nie innego tematu. Na s. 14 pojawia się informacja na temat głównego celu badawczego, którym jest „analiza roli instytucji w rozwoju przemysłu Galicji w okresie autonomii (1867–1914).” Do realizacji tego celu Doktorant postawił sobie 5 celów szczegółowych, zamieszczonych na tej samej stronie, do których zaliczył:

1. Analizę i ocenę polityki przemysłowej galicyjskich władz autonomicznych.
2. Charakterystykę rozwiązań instytucjonalnych kreujących rozwój przemysłu w Galicji.
3. Przedstawienie istoty kapitału społecznego jako istotnej kategorii ekonomicznej w rozwoju przemysłu Galicji.
4. Analizę i ocenę działalności samorządu gospodarczego i instytucji wspierających przemysł.
5. Analizę i ocenę rozwoju przemysłu w Galicji w dobie autonomii.

Wydaje się, że z przedstawionych celów szczegółowych cel 3 i 4 zawiera się w celu 2. Na s. 14 pojawia się również hipoteza podstawowa oraz hipotezy pomocnicze. Ta pierwsza to stwierdzenie, że uzyskanie autonomii przez Galicję pozwoliło na stworzenie systemu rozwiązań instytucjonalnych, które znacząco wpłynęły na rozwój krajowego przemysłu. Do hipotez pomocniczych Doktorant zaliczył następujące hipotezy (s. 14–15):

1. Kluczowym czynnikiem rozwoju przemysłu w Galicji była polityka przemysłowa prowadzona przez krajowe władze autonomiczne.
2. Aktywność samorządu gospodarczego i stowarzyszeń przemysłowych istotnie wspierała rozwój galicyjskiego przemysłu.
3. Uzyskanie przez Galicję autonomii znacząco przyspieszyło rozwój edukacji zawodowej.
4. Istotnym warunkiem determinującym uprzemysłowienie Galicji był rozwój infrastruktury komunikacyjnej, zwłaszcza kolei.
5. Znaczącą rolę w rozwoju przemysłu w Galicji odegrało ziemiaństwo.
6. W rozwoju galicyjskiego przemysłu ważna była działalność agentów.

7. Istotnym czynnikiem determinującym rozwój przemysłu był kapitał społeczny oraz działalność lokalnych elit.

Spośród przedstawionych hipotez, hipoteza 5 zawiera się w hipotezie 7. Zarówno cele badawcze (główny i szczegółowe), jak i hipotezy (podstawowa i pomocnicze) zostały prawidłowo sformułowane. Pewne zamieszanie powoduje stwierdzenie Doktoranta ze s. 15, gdzie przechodząc do scharakteryzowania metod badawczych pisze: „Realizacja założonego celu pracy oraz weryfikacja postawionych w pracy tez...”. Jakie tezy, zwłaszcza w liczbie mnogiej, miał Doktorant na myśli? Czy tę ze s. 10? Wydaje się, że Doktorant przejęzyczył się i chodziło mu o hipotezy, które zamierzał weryfikować. Lektura pracy pozwala stwierdzić, że chciał napisać o wpływie otoczenia instytucjonalnego na rozwój przemysłu w Galicji w dobie autonomii (tak, jak stanowi tytuł pracy). Założył, że autonomia umożliwiła utworzenie tego otoczenia, a jego wpływ na rozwój przemysłu był znaczący. W pracy starał się więc zrealizować główny i szczegółowe cele badawcze (s. 14), a tym samym zweryfikować hipotezy pomocnicze i hipotezę podstawową (s. 14–15). Przyjmując taką interpretację należy jednak zwrócić uwagę, że w pracy o statusie rozprawy doktorskiej wymagana jest precyzja wypowiedzi.

3. Ocena poprawności struktury rozprawy.

Rozprawa doktorska składa się ze Wstępu, pięciu rozdziałów, Podsumowania oraz Bibliografii. Uzupełnia ją Spis tabel, Spis wykresów i Spis map.

Rozdział I („Instytucjonalne uwarunkowania rozwoju przemysłu – aspekty teoretyczne”) ma, jak wskazuje tytuł, charakter teoretyczny. Doktorant odwołuje się w nim do dorobku nowej ekonomii instytucjonalnej, który ma pomóc w zbadaniu roli instytucji w kształtowaniu warunków rozwoju sektora przemysłowego, ich wpływu na decyzje ekonomiczne podmiotów przemysłowych i, tym samym, na procesy gospodarcze. W podrozdziale „Przemysł w kategorii nowej ekonomii instytucjonalnej” Doktorant odnosi się do ustaleń wielu badaczy dotyczących definicji „instytucji”. Przywołuje podział Douglassa C. Northa na instytucje formalne i nieformalne, za te pierwsze uważając takie elementy jak „prawa, regulacje i konstytucje, które są zapisane i egzekwowane przez państwo”. Nieformalne zaś to „tradycje, normy społeczne i konwenanse, które są przekazywane kulturowo i często nie zapisane”. Omawia teorię kosztów transakcyjnych, teorię agencji, teorię praw własności i teorię kontraktów. Przywołuje teorię matrycy instytucjonalnej Svetlany Kirdiny, aby podkreślić potrzebę „zrozumienia złożoności interakcji

instytucjonalnych w ekonomii”. Poświęca również miejsce roli kultury w gospodarowaniu oraz innowacyjności jako kluczowym elemencie konkurencyjności przemysłu. W podrozdziale „Rola państwa w tworzeniu rozwiązań instytucjonalnych dla rozwoju przemysłu” Doktorant podkreśla znaczenie norm regulacyjnych jako ważnego instrumentu polityki państwa oraz rządowych interwencji w postaci dotacji, kredytów preferencyjnych, ulg podatkowych oraz bezpośrednich inwestycji w przedsiębiorstwa. Zauważa, że „adaptacja przemysłu do warunków globalizacji wymaga aktywnej roli państwa, które poprzez politykę handlową, inwestycje w infrastrukturę i edukację, a także regulacje dotyczące transferu technologii, może efektywnie wspierać przedsiębiorstwa w dostosowywaniu się do wymagań i wyzwań rynków międzynarodowych”. Podrozdział „Instytucje w podsystemie społecznym, ekonomicznym i politycznym” to przegląd roli instytucji w poszczególnych obszarach ludzkiej aktywności. W podsystemie społecznym Doktorant widzi rolę instytucji w „kształtowaniu wzorców interakcji społecznych, wartości, norm i zachowań w społeczeństwie”. W podsystemie ekonomicznym ta rola ma polegać na udziale w „definiowaniu i egzekwowaniu reguł i norm, które kształtują działania rynkowe”. W podsystemie politycznym zaś instytucje (np. parlamenty, wymiar sprawiedliwości – sądy, partie polityczne i organy administracji publicznej) są „odpowiedzialne za podejmowanie i egzekwowanie decyzji, które wpływają na społeczeństwo jako całość”. Ostatni podrozdział „Rola organizacji wspierających przemysł” służy Doktorantowi do podkreślenia kluczowej roli instytucji „w kształtowaniu przemysłowych strategii rozwoju, wspieraniu innowacyjności, a także adaptacji do ciągle zmieniających się warunków rynkowych”.

Zasadniczym problemem tego rozdziału jest jednak niewielka relacja w warstwie narracyjnej między jego treścią a pozostałą częścią pracy. Wykorzystanie teorii ekonomii powinno pozwolić na ujrzenie badanego problemu w pewnym świetle i powinna być widoczna łączność między teorią a opisywaną praktyką. W przypadku historii gospodarczej nie zawsze jest to proste zadanie i recenzentka ma tego pełną świadomość. W tym jednak przypadku tak nie było. Wyraźnie widać, że Doktorant trochę się pogubił i nie bardzo wiedział, co ma z tą wiedzą teoretyczną zrobić. Zawiodła umiejętność selekcji i wybrania tego, co z punktu widzenia głównej tematyki pracy jest ważne i potrzebne. Sztucznie brzmią akapity o np. współczesnej kulturze masowej opartej na rywalizacji (s. 36), wpływie mediów na kształtowanie tożsamości społecznej i opinii publicznej (s. 44–45), roli instytucji międzynarodowych, takich jak Międzynarodowy Fundusz Walutowy czy Światowa Organizacja Handlu (s. 49), rozwoju technologii cyfrowych i automatyzacji (s. 52), globalizacji (s. 53, 56), współpracy przedsiębiorstw w ramach klastrów (s. 54–55) czy

innowacjach (s. 56), bo zupełnie nie przystają do rzeczywistości gospodarczej Galicji doby autonomii. Rozdział ten mógłby być zdecydowanie krótszy i bardziej wykazywać znaczenie wybranego nurtu ekonomii dla problemu badawczego, który legł u podstaw rozprawy.

Rozdział II („Uwarunkowania rozwoju przemysłu w Galicji w okresie autonomii”) poświęcony został przedstawieniu warunków naturalnych Galicji (w tym zasobów naturalnych), infrastruktury komunikacyjnej (drogowej, kolejowej, wodnej), warunków demograficznych (kapitału ludzkiego, w tym problemów migracyjnych), systemu edukacyjnego oraz opieki zdrowotnej (w tym systemu ubezpieczeń zdrowotnych), które miały wpływ na postępowanie rozwoju industrializacyjnego Galicji. Doktorant odnosi się także do problemu rynków zbytu oraz uwarunkowań zewnętrznych rozwoju galicyjskiego przemysłu, czyli do wpływu sytuacji gospodarczej w Europie na gospodarkę Galicji. W tym ostatnim aspekcie zwraca uwagę na kryzysy gospodarcze z 1857 r. i 1873 r., zmiany w rolnictwie galicyjskim (dziejące się pod wpływem zmian w innych krajach) oraz powstawanie zrzeszeń monopolistycznych i ich wpływ na funkcjonowanie przemysłu.

Rozdział III („System rozwiązań instytucjonalnych dla rozwoju przemysłu”) rozpoczyna Doktorant od omówienia przemian polityczno-ustrojowych w Galicji w latach przed uzyskaniem autonomii (1848–1967), by potem przejść do polityki władz państwowych i krajowych wobec przemysłu już w okresie autonomii. Koncentruje swoją uwagę na strukturze władzy, regulacjach prawnych mających kluczowe znaczenie dla przemysłu, takich jak ustawa przemysłowa czy regulacjach dotyczących systemu podatkowego, stowarzyszeń przemysłowych, spółek akcyjnych oraz działalności agentów. Przy władzach krajowych odnosi się do organizacji i roli Krajowej Komisji Przemysłowej, Krajowej Komisji Górniczej oraz Krajowego Patronatu Rękodzieł i Drobного Przemysłu. Zwraca też uwagę na Krajowy Fundusz Przemysłowy i banki, jako instytucje wspierające przemysł finansowo. Rozdział kończy się omówieniem instytucji wystaw przemysłowych i ich roli w krzewieniu idei industrializacji oraz rozwoju nauki i oświaty zawodowej.

Rozdział IV („Rozwój organizacji wspierających przemysł w Galicji”) poświęcony został omówieniu roli samorządu gospodarczego, stowarzyszeń przemysłowych, Centralnego Związku Galicyjskiego Przemysłu Fabrycznego oraz Ligi Pomocy Przemysłowej w rozwoju przemysłu galicyjskiego. Kończą go odniesienia do prac galicyjskich działaczy gospodarczych nad rozwojem regionu i ich propozycji w tym obszarze, takich jak Tadeusz Rutkowski, Stanisław Szczepanowski, Franciszek Stefczyk, Andrzej Lubomirski, Jan Rucker oraz grono innych, którzy są wymienieni tylko z imienia i nazwiska. W zakończeniu tego rozdziału Doktorant zwraca uwagę, że w Galicji w latach od Wiosny Ludów do wybuchu I

wojny światowej wyłonił się nowy model przedsiębiorcy, co miało wpływ na zmiany własnościowe, produkcyjne i organizacyjne w przedsiębiorstwach, a to z kolei przyczyniło się do powstania nowych gałęzi przemysłu oraz wzrostu znaczenia handlu i usług.

W Rozdziale V („Rozwój przemysłu w Galicji w okresie autonomii”) Doktorant przechodzi do przedstawienia procesu industrializacji Galicji w okresie autonomii, punktem wyjścia czyniąc stan uprzemysłowienia regionu na początku tego okresu. Uwagę swoją koncentruje na dominującym na tym obszarze przemyśle drobnym wiejskim i miejskim, w skład którego wchodziły takie branże jak młynarstwo, cukrownictwo, gorzelnictwo czy browarnictwo oraz słabiej rozwijającym się przemysłem fabrycznym. Całość opatrzona została licznymi zestawieniami statystycznymi, których źródłem było jedno opracowanie Aleksandra Szczepańskiego z 1912 r. *Stan wytwórczości przemysłowej i górniczej Galicji w roku 1910*. Doktorant obficie korzystał z tego opracowania zamieszczając tabele jedna po drugiej, ale zdecydowanej większości nie omawiając lub czyniąc to bardzo skrótowo, co jest szczególnie widoczne na s. 304–306. Podrozdział nie zawiera żadnego podsumowania i właściwie kończy się licznymi tabelami i mapą obrazującą zatrudnienie w Galicji w poszczególnych powiatach w 1910 r. Wydaje się, że jako podsumowanie Doktorant potraktował ostatni podrozdział („Ocena rozwoju przemysłu w Galicji w kontekście instytucjonalnym”), ale jest on jedynie wskazaniem ogólnym trendów rozwojowych przemysłu i jego cech. Zabrakło natomiast porządnego podsumowania i analizy danych dotyczących funkcjonujących branż przemysłowych, wielkości produkcji, liczby zatrudnionych robotników i wniosków z tego wypływających.

W Podsumowaniu Doktorant przedstawił ustalenia wynikające z badań literaturowych. Wskazał główne wnioski wypływające z teorii i praktyki wpływu otoczenia instytucjonalnego na rozwój przemysłu galicyjskiego.

Struktura pracy jest poprawna, ale w poszczególnych rozdziałach zdecydowanie zabrakło podsumowań, które usystematyzowałyby przedstawiony opis i wskazały najważniejsze konkluzje, do których doszedł Doktorant. W obliczu dużej szczegółowości opisu trudno się często zorientować, co jest dla danego problemu najważniejsze, a podsumowanie zobligowałoby Doktoranta do wypunktowania wniosków z badań. Bez tego elementu ma się często wrażenie, że omawianie danego zagadnienia urywa się w połowie, podobnie jak podrozdział czy cały rozdział.

4. Ocena stopnia zaawansowania zawartej w rozprawie wiedzy teoretycznej z zakresu nauk ekonomicznych i nauk pokrewnych.

Praca doktorska mgra Dariusza Piotra Kruka jest interdyscyplinarna. Łączy kilka płaszczyzn badawczych: historyczną, ekonomiczną i prawną. Ta wieloaspektowość badanej rzeczywistości gospodarczej oraz czynników, które na nią wpływały, pozwala dostrzec jej złożoność. Wiedza teoretyczna z zakresu nauk ekonomicznych, która zawarta jest w rozprawie doktorskiej to perspektywa instytucjonalna z nurtu teorii ekonomii instytucjonalnej, a konkretnie nowej ekonomii instytucjonalnej. Takie ujęcie problemu badawczego podjętego przez Doktoranta jest bardzo interesujące. Zastrzeżenia recenzentki budzi jednak słabe powiązanie narracyjne przedstawionej bardzo szczegółowo teorii z opisywaną w rozprawie rzeczywistością gospodarczą, o czym była mowa w części dotyczącej oceny poprawności struktury pracy.

5. Ocena formalnej strony rozprawy.

Rozprawa doktorska liczy 354 strony. Jest to więc obszerne dzieło i dlatego należy zwrócić uwagę i podkreślić możliwość drukowania dwustronnego. Byłoby to ze wszech miar ekologicznie pożyteczne oraz ułatwiałoby ewentualną archiwizację pracy. Formalna strona rozprawy doktorskiej jest jej słabą stroną. Doktorant nie zawsze jest w stanie podjąć właściwą decyzję dotyczącą tego, która treść powinna znaleźć się w tekście zasadniczym, a która w przypisach. Zawartość rozbudowanych przypisów, po uprzednim jej skróceniu, nr 43, 51, 255, 257 czy 258 przydałaby się w teście zasadniczym, ale już np. tekst o wycieczkach kolejowych (s. 78) czy omówienia literatury przy poszczególnych zagadnieniach (np. s. 169) powinny mieć swoje miejsce w przypisie. Tekst zasadniczy naszpikowany jest mnóstwem szczegółów, których występowanie nie zawsze jest uzasadnione. W wielu miejscach Doktorant nie panuje nad tekstem i rozwija go o wątki, które są zbędne, np. zdecydowanie za długie i za bardzo szczegółowe były wywody dotyczące zmian w szkolnictwie czy opiece zdrowotnej. Synteza przydałaby się także przy omawianiu aktów prawnych. Z drugiej zaś strony w wielu miejscach pracy zabrakło przypisów do przywoływanych terminów, nazwisk czy instytucji, np. taryfa dyferencjalna (s. 80), suplent (s. 96), Pogranicze Wojskowe (s. 126), regulatyw akcyjny (s. 134), Bank Przemysłowy dla Królestwa Galicji i Lodomerii we Lwowie (s. 149), kasy pożyczkowo-oszczędnościowe typu Reiffeisena (s. 176), Franciszek Stefczyk (s. 177), polskie spółdzielnie typu Schulzego z Delitsch (s. 178), Leon Biliński (s. 186), Ludwik Wierzbicki (s. 207), kanadyjska metoda wiercenia (s. 210), skład komisji powołanej przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Krakowie (s. 214) czy Ferdynand Weigel (s. 215). Należałoby zachęcać Doktoranta do unikania przedstawiania wielu danych liczbowych w

tekście, ponieważ robi się on bardzo nużący. Do tego celu służą różne przedstawienia graficzne. Z drugiej zaś strony, nie wszystkie odniesienia wymagają formy tabelarycznej, jak np. tabele ze s. 23 czy 25. Zbędne jest także przedstawianie tych samych danych w formie tabeli i wykresu kołowego (s. 93–94), zwłaszcza, że w tym konkretnym przypadku tytuły wykresów nie zgadzają się z ich zawartością.

Rozprawie przydałaby się porządna praca redakcyjna, oparta o żelazną konsekwencję, zarówno w warstwie technicznej, jak i merytorycznej. W tekście występuje mnóstwo literówek, błędów interpunkcyjnych i gramatycznych. Wśród tych ostatnich pojawiają się takie błędy, jak np. „Kolej dała łączność z ośrodkami życia gospodarczego dla szeregu miejscowości” (s. 75), „Postulował on za rozszerzeniem...” (s. 147), „W okresie przełomu między XIX w. a XX w. ...” (s. 148), „Uchwalił by założyć...” (bez przecinka, s. 149), „Ministerstwo Skarbu otwarło...” (s. 209), czy „Ich wpływ na rozwój gospodarczy regionu nie może być przeceniany...” (s. 229; z dalszej części zdania wynika, że Doktorantowi chodziło o wyrażenie „nie do przecenienia”). Doktorant ma też kłopoty z pisownią partykuły *by* z osobowymi formami czasownika, która w wielu miejscach pracy pisana jest rozłącznie (np. s. 84, 86). Bywają strony, na których tekst urywa się w trakcie zdania i nie wiadomo, co miało być dalej (np. przyp. 668, s. 208) lub tekst był poprawiany i pozostały sklejone jego różne wersje (np. na s. 186 zdanie: „Funkcjonujące banki Galicji posiadały zazwyczaj niewielkie kapitały i nie były w wystarczający sposób przyczynić się do rozwoju gospodarczego kraju”). W pracy występują różne zapisy nazw tych samych organizacji, np. na s. 147 występuje Krajowa Komisja Przemysłowa, a na s. 163 – Krajowa Komisja ds. Przemysłowych. Na tej ostatniej stronie pojawia się też Krajowa Komisja przemysłowa, a w przyp. 508 został zamieszczony (bez żadnego komentarza) tekst napisany kursywą. Tylko jego język może wskazywać na to, że jest to fragment sprawozdania tej komisji. Czytelnik musi się jednak tego domyślać.

Zupełnie inną kwestią są błędy występujące w aparacie naukowym. Opisy bibliograficzne wykorzystanej literatury sporządzone są bardzo niestarannie. Często w odniesieniu do tych samych pozycji zapisy są różne. Doktorantowi zdarza się pomijać część tytułu (np. książki Macieja Janowskiego z przyp. 770, s. 256 i w Bibliografii), z rocznika robić monografię (*Szemantyzm Królestwa Galicji i Lodomerii z Wielkim Księstwem Krakowskim*, przyp. 403, s. 125 i w Bibliografii), pomijać numery stron w przypisach (np. przyp. 832, 833, 834, źródło pod tabelą nr 24, s. 289, źródło pod mapą nr 5, s. 308) lub podawać je błędnie (n. przyp. 732–734, 736–737, 740). Tytuły czasopism podawane są kursywą lub nie, ale w tym drugim przypadku bez cudzysłowu. W Bibliografii przy

czasopismach brakuje zakresów stron. Generalnie nie widać jasnych zasad, które rządziłyby stroną formalną rozprawy, albo całkowicie zawiodła praca redakcyjna.

6. Ocena znajomości metodologii badań oraz przyjętych i zastosowanych metod badawczych.

Jeśli przyjmiemy, że analizą jest rozkładanie czegoś na czynniki pierwsze, badanie ich oraz wyciąganie wniosków to przedstawione przez Doktoranta na s. 15 Wstępu metody badawcze są podstawowym elementem warsztatu pracy historyka gospodarczego, czyli krytyczną analizą materiału źródłowego. Rodzaje badanego materiału źródłowego (literatura naukowa z epoki i współczesna, akty prawne, źródła statystyczne, sprawozdania stenograficzne) to inna sprawa. W pracy mamy więc krytykę źródeł oraz elementy statystyki historycznej i metodę porównawczą, co ma służyć poszukiwaniu związków przyczynowo-skutkowych między otoczeniem instytucjonalnym a rozwojem galicyjskiego przemysłu.

7. Ocena znajomości, doboru, analizy i interpretacji źródeł literaturowych, empirycznych oraz danych empirycznych.

Zbudowana przez Doktoranta bibliografia jest imponująca, liczy 436 pozycji. Składają się na nią: sprawozdania stenograficzne z posiedzeń Sejmu Krajowego i załączniki do nich, akty prawne wytworzone przez formalne instytucje galicyjskie, sprawozdania z działalności różnych galicyjskich organizacji, literatura naukowa i popularnonaukowa z epoki i współczesna (również w języku angielskim i niemieckim) oraz prasa z epoki i współczesna. Przy tak licznej bibliografii ze wszech miar pożądanym byłoby podzielenie jej i wyraźne wyodrębnienie poszczególnych grup materiałów. Przy braku materiałów archiwalnych zdecydowane pierwszeństwo powinny mieć sprawozdania stenograficzne z załącznikami (po wcześniejszym ich uporządkowaniu, Doktorant bowiem w Bibliografii raz umieszcza alegaty pod literą a, a raz decyduje się na umieszczenie ich pod innym hasłem w innym miejscu spisu, np. alegat 152 znajduje się pod literą „s” i hasłem „Sprawozdanie Komisji kolejowej...”, s. 346) oraz sprawozdania z działalności innych formalnych instytucji, również po uzupełnieniu opisów bibliograficznych. Często jest to sam tytuł, bez miejsca i roku wydania, np. „Sprawozdanie c.k. Rady Szkolnej Krajowej w roku szkolnym 1894/5” nie ma żadnych innych elementów opisu bibliograficznego (poz. 352, s. 346), podobnie jak poz. 353 z tej samej strony. Wrzucanie wszystkiego do jednego worka powoduje chaos i nie świadczy dobrze o panowaniu Doktoranta nad bibliografią. Innym zupełnie problemem jest pominięcie

grupy źródeł, które występują w przypisach. O ile nie zawsze każda pozycja z bibliografii powinna znaleźć swoje miejsce w przypisach, o tyle wszystkie z przypisów powinny zostać umieszczone w bibliografii.

Dobór zgromadzonych źródeł nie budzi wątpliwości, jednak przy ich wykorzystaniu Doktorant powinien zwracać większą uwagę na kwestie warsztatowe, unikać peryfrazowania fragmentów wykorzystanych pozycji (chyba, że z punktu widzenia narracji jest to w danym momencie niezbędne) i skoncentrować się na analizie i interpretacji.

8. Ocena umiejętności poprawnego i przekonującego przedstawienia uzyskanych przez doktoranta wyników.

Doktorant w wielu miejscach skupił się jedynie na opisie. Należałoby zachęcać go do selekcjonowania wykorzystanego materiału źródłowego (mniej szczegółów, a jeśli już to tylko te ważne dla istoty badanego problemu), unikania częstego peryfrazowania wykorzystanej literatury oraz do odważniejszego i pełniejszego rozwijania komentarzy i wniosków oraz podsumowywania poszczególnych etapów badań.

9. Wskazanie dobrych stron rozprawy.

Doktorant zajął się interesującym problemem badawczym, do rozwiązania którego podszedł wielopłaszczyznowo, wykorzystując obszerną bazę źródłową i literaturową o zróżnicowanej proveniencji.

10. Ocena końcowa.

Rozprawa doktorska mgra Dariusza Piotra Kruka spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim w obowiązujących przepisach, tj. ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 r. (Dz.U. 2017, poz. 1789, z późn. zm.) w związku z ustawą z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018, poz. 1669, z późn. zm.). Wnoszę zatem o dopuszczenie Doktoranta do publicznej obrony.

Arkadiusz Podolski-Merduł